

Pomhaj Bóh!

Ciřlo 31.
1. augusta.

Četnik 7.
1897.

Serbske njeđzelske łopjenka.

Wudawaju řo kóždy řobotu w Esmolerjez knihicziřczerńi w Budyřcinje a řu tam dostacź řa řchwórtłetnu přchedplatu 40 np.

7. njeđzela po řwjatej Trojizy.

Psalm. 85, 1—14.

Řaź je něhdy teho psalmistu cźelna a duchowna nusa israelskeho luda ř modlitwje wo Božu řmilnořcź hnala, tak dyrbi teź nař dženřa hiřcze wabicź wolacź: Řnjeze, pokaź nam řwoju řmilnořcź a pomhaj nam. Prjedy pať, hacź my ř temu dońdźemy, mamy přhede wřchēm cźucź, řo Boži hněw nařchich hrěchow dla nad nami leži, mamy pójnacź, řo řo řami ř nařcheho hubjeńřtwa wutorhnycź njemóžemy, ale řo móže řo jeno Boža řmilnořcź dołonjecź. Řajki řłódky trořht, řo je nařch Bóh ř temu hotowy; řajki řłódky trořht je to řłowo: Bóh cħze, řo by wřchitkim ludźom pomhane bylo, a řo bychu ř pójnacźu teje prawdy přhiřchli; řajki řłódky trořht to řłowo: řmilny a hnadny je tón Řnjez, řczerpliny a wot wulkeje dobroty. Nařch cħař je polny njejednoty, polny njeměra. Řa to wřchať nař te wřchelake towarřtwa, řjednoczenja pořařuja, kiź řu pať to pať druge na řwoju řhorhoj řebi napřřali. Šchtó móže je wřchě licicź? Řich malo pod řhorhoju teho nadeńdźemy, kiź řam prawu jednotu řobu dźěli, prawy měr do wutrowow wulima, tón měr Boži, kiź je wřchřchi dħźli wřchitkón rořom. Teho dla prořchmy, řo by to řłonzo hnady a prawdořcze řwojim pruham na nařch wótźny kraj a na nařch luby řerbřki lud řo řwěcźicź dał, řo řo njeby prařchať, kotremu towarřtwu ma přhiřtupicź, ně, ale řo by ř wjeřelom pod řhorhoj nařcheho řbóźnika řtupil, a řwoju cħeřcź w tym pytať a řařhowať, řo ř tym řwjatym, to řeřa

ř tym bohobořajnyu, wěrjazyu řłušča, kiź přhecźiwo tym řawjednikam, přhecźiwo helřkim mozam nařcheho cħařa řwěru wojuja. Wón dħe móže kóždy njeđzelu na řwjatym měřcze řłyřhecź, řo Bóh řwojemu ludej měr lubi.

My jón mamy, hħyź cħujemy, řo řmy přhes wěru do Řesom Řhryřta prawy řcźinjeni, my jón mamy, hħyź cħujemy, řo je nařcha wutroba na Řhryřtuřu řtrocħtna w řtyřknořczi a njeměre řwěta, we wřchēm bėdženju řiwjenja. Řřchi tym pať hładajmy řo, řo řo, řaź tón řwjaty psalmiřt praji, ř hłupořczi řo njewrócźili. To wřchať řo přecź njemóže, řo řu bjes tymi, kiź řo řwonkownje ř Božemu domej a řłowu dźerža, teź tajzy, kiź do duchowneje řariřejskeje hordocze panu, a měřto teho, řo bychu ř tym řłonikom řdyřhowali: Božo, budź mi hrěřhnikěj hnadny, přhed Boha ř tymi řłowami řtupja: řa řo cħi dħakuju, Božo, řo njeřřym jako druřy ludźo. Bohu mamy řo dħakowacź, řo je řo w Řhryřtuřu Řeřuřu nad nami řmilil, řo wěcźnje řhubjeni njeřřmy, hħyź jeho přcheprořchenje na tu wulku wjeczeť ř wutrobje řebi wořmjemy, hħyź řo, řaź ta řhubjena wowza, wot teho řbóźnika na ramjeni řo wřacź damy a wón nař ř wjeřeloczeju jow do řwojeje zyřkwoje, a tam do teho praweho wótźneho kraja njeře, hħyź tu hnadnu mřdu, brónu řiwjenja dořtanjemy a te řbóźne řłowa řłyřchimy: pójcze řem, wy pořohnowani mojeho Wótza, herbujcze to kraleřtvo, kotreź wam přhiřhotowane je wot řpocźatka teho řwěta. Teho dla řeřa: Dele na kolena, nuts do poniźnořcze, přchetoź Bóh řteji napshecźiwo hordym, ale poniźnym dawa wón hnadu.

Njesabudžmy, Boža pomoz je nam wschitkim blisko, jeli w bohabojašnosći stejmy, jeli so jeho se słowami a je skutkami czesćimy, jeli so wot teho śwědčenje wotpołożimy, kotryž je naš přiches swoje czěrpenje a wumrjecze i njebjeskim Wótzom wujednal. Sbožna pomoz wschak njewi so wot spoczatka hač na dženšnišči džen na našej drohej zyrkwi; shtož ma woczi, može ju widžecz. Boža pomoz je wschēm wěrjazym jašna ranjša hwěšda w nozy tšichnosće, tež hišcže, hdyž so šmjertna nóz bliži. Škerje budža hory so hucz, a hórki so šwócžecz, ale moja huada njedyrbi wot tebe so wrócžic, a tón słub mojeho mēra njebudže so wot tebe přecz hucz, praji tón Knjes, twój šmilny Bóh.

Tam pod šchizom teho šbóžnika je dopjelujene, so stej so dobrota a šwěrnosć šetkalej, prawdosć a mēr so wokošchaloj. Wjele je so w tutym lēče škoržilo, někotry i bojošcžu a štarošcžu do pschichoda hlada, a so prascha: „šmějemy tón wschēdny šhlēb, budžemy plody našchich polow wužiwacž“, tola malo proštwow je so k trónej hnady k temu pošbēhnylo, wot kotrehož wschitkón dobry a wschitkón došonjany dar dele pschidže. Njech je našcha najwjetšcha štarošcž, so bychmy i plodami prawdosće pschēni byli, potom budže, dyrbi so tamne šłowo wērne šczinicž: „Wytajcže najprijedy Bože kraleštwow a jeho prawdosć, dha budže wam to druhe wschitko pschidate“, potom budže we wschēch šchtantach derje štejecz, prawdosć lubošna pucha w kraju, a porujo tej šamej štajny mēr. Teho dla hišcže junšwócž: njech so i našchich wutrobow ta proštwow moźnje šbēha: Knježe, pošaz nam šwoju šmilnosć, a pomhaj nam, šmil so nad nami wschitkimi w Šhryštušbu Šesušbu, daj a šdžerž nam šwój mēr! Šamjen!

Paršchonške šchescžijanstwo.

(Nabožne rošpominanja wot Š. Šansena, šararja w Šwēnke w Šwēnke)

(Šwēnke)

3. Wot cžeho wotwižuje.

Šuf. 18, 9—14.

Kajki je rošdžel bjes šarisejškim a bjes žlonikom? To je praschenje, kotrež Šesuš nam dženža k pschēnščenju da, to praschenje: Šchto je šchescžijanstwo? Teho dla nam tež dwojakich šchescžijanow jašnje psched woczi štaji. Šschetož po prawym šu jenož dwojazny cži wumoženi a cži, kiž wumoženi njewi — prawi a njewi. — Kajki je rošdžel bjes šarisejškim a bjes žlonikom? Šłowny rošdžel? To njech je dženža našche praschenje. Bēšche šarisejški njewi a žlonik prawi? Nē. Šarisejški ludak njewi. Woprawdže wērno a prawi je, šchtož šam wo šebi praji. Wón je muž bjes poroka a cžesće hōdny. Albo bēšche šnawo šarisejški njewi a žlonik wěrjazny? Wjele bóle myšlu, so bēšche šarisejški w wschitkich wēzach, kotrež wērno nastupachu, šam je šobu w cžistym. — Šhudy žlonik šawēšcže wjele wo wēštych zyrkwiškich wucžbach njewi. Nē, kajki bēšche rošdžel? Šón namakacž cžezto njewi. Šónle je: žlonik bēšche wobrocženy, i wutrobu k Bohu wobrocženy. Šchto je wobrocženje. Dopomncže so na rjane wotmolwenje, na to praschenje w štarym wukładowanju šatechizmuša? Šso wobrocžicž rēka: „šwoje hrēchi i wutroby pošnacž, šprawnje wo nich k Bohu rēczecž a šhutnje jeho huadu pošnacž.“ Cžezto pošnacž njewi, so mēšcže so runje tak so i žlonikom, ale niz i šarisejškim. Šarisejški je mērny a šebi wēšty, — pola njeho je wschitko w dobrym rjedže; žlonik je hnuty, wón je šapšchijaty w šwojej wutrobje. We wutrobje šapšchijaty bēč, na tym wšcho leži. Šacž runjež zyrkwiškim wucžbam wērniš, tak wjele kaž čžesch, hač runjež so najhōdnišcho šadžeržujesh, to hišcže žane šchescžijanstwo njewi. Šchescžijanstwo, to rēka we wutrobje wot Boha šapšchimjenty bēč. Wobrocženje bēšche rošdžel bjes šarisejškim a žlonikom. Albo dyrbi so hišcže jednorišcho wuprajicž, wam něšchto wōšebite mjenowacž? Derje: jemu bēšche žel.

Tam jo nadešdžesh, hdyž něchtón we wutrobje tak šapšchijaty je, so dyrbi pola Boha šwoje wukładowanje pošnacž, so by hinašchi cžlowjek bywal. Njemyšl šebi, hdyž cžlowjek wo huadu pošnacž, so i tym jenož na wocacže džiwa. Wšy hušto tak i lohka wōšmjemy i našchim šchescžijanstwom, hdyž jenož na wocacžanje našchich hrēchow špominamy. — Šlonik wo huadu pošchescže, dofelž čžyšcže so rad pobožneho šprawnego cžlowjeka cžinicž. Wón bēšche wubudženy, na tym žadny dwēl njewi. Ale wón bēšche wjazny hač wubudženy. Ššami šbudženi šu hušto hordži, šli šchescžijenjo. Wón bēšche wjazny hač wubudženy, to pošnajemy jašnje i Šesušoweho pošjedanja. Wón bēšche i wutrobu wobrocženy. W jeho pošnacže ležesh polna šhutnosć, tak so bēšche woprawdže jeho krute pošchewjacže, dobry a šprawny cžlowjek bywacž. Wón bēšche pošnēny psched Bohom. Ššacž — tak so hewal w žiwjenju wo šacžu myšli? Še wone šnawo njewoštojnje ššabuschcže myšle? Nē, ale šchto? Njēčo druhe hač šnawo nadobneho šmjšlenja. Cžim wjazny rošcžacž, cžim nadobnišchi cžlowjek. Šdyž je twoje džecž njewošlušcne pošchcžiwow tebi bylo a i twjerdej wutrobu šhodži. Njerodži-li wo twuju šrudobu, potom je twoja bolosć dwōjazny wulka jeho pošchēstujenja dla. Ale hdyž jeho wutroba so šmjšcži a wone k tebi pschidže i cžopšym pošnēnym pošladanjom a praji: „Šuby nano, wocaj mi, ja njewcham tebi tajke hōrjo wjazny nacžinicž“, potom je jeho pošchēstujenje wjazny hač wujednane. Ty wēšch, so mašch tola lubeho šhna. Dobre a pošpšchowaze je šacže. Ale cžeho dla so runje tak w pschēšcže cžlowjeka k Bohu njewi? Cžeho dla so njewšchida so je šacže tež pošchcžiwow njemu něšchto dobre a pošpšchowaze — to pošchēdōšcže dobrego? Cžeho dla so w nabožinje druhe mēra našočuje hač w druhich wobšewnosćach, jenož so by so pošchcžiwow žiwemu šchescžijanstwom wōšowalo? —

Ššer bjes ššwōšnikami w dworje wšchšchego mēšchika ššedžo rēčesh, kaž by Šesuš jeho wjazny njewšaral, hač wschitkich druhich, haj, wón šam so pschidšchacše, so i tym cžlowjekom njēčo cžinicž njewi. — Ty njewiš runje njēčo tajke šle cžiniš, ale šnawo něšchto podobne. „Al tón Knjes so wobrocži a pošlada na Ššera.“ „Al Ššer ššakacše žalōšnje duzy won.“ — Bēšche w tch ššylšach ššwadž něšchto ššabe a njewi? Ššarmš, pobožny muž, wo ššebi pošwēda: „Ša ššušcham kaž po pschidōšcže tak po wocžēnjenju k twjeršym mužam. Ša ššym ša wēž žōšškich mēl ššakacž, a ššym, kaž by mōj nan mi pošchēzo ššabo ššacžēšpil, ššebi radšcho čžyšl ššwoju ššlowu wotšchōšcž dacž hač ššakacž. Šako paš pošchē skutkowanje ššwōštewo ducha ššwoje hrēchi pošnacž, ššym kaž džecž poššakal.“ Ale njēčo mōhl so šchto pošchēcž: „Cžeho dyrbi so ššacž, so bych tež tele ššylš ššoniš, kotrež mōhle mi ššnawo derje cžinicž?“ Ššso nadžijam, so žaneho wōšebje cžezšeho hrēcha na ššwōšmju nimacž, so njewiš njewšarštwow hnal, so so njewiš wopil, ani nišho ššebal. W tym pašže tebi ššnawo cžezto byč njewi rošcžacže ššacž. „Cžeho dyrbi so ššacž?“ tak so pošchēšch. Čžzu tebi na to wotmolwicž: Ššpominajcže na to, so ššym prajiš, so je tón ššarisejški woprawdže cžesch hōdny muž byl, kiž ništo w dobrich wāšchijach njewi. — Cžeho dyrbiš ty so ššacž? Šo by tak došho tajki ššarisejški byl, teho mašch so ššacž. Njewišcže so na mje! Njewotēšcže praji: „Dženža rēčesh duchowny, kaž bychmy wschitzy ššarisejšzy byli.“ Ššón ššarisejški do tch ludāškich njewi. Wón bēšche tajki dobry muž, so mōhl ššebi jeho runjež na ššwōšim mēšcže pošchēcž. Wón prawi cžinješcže pošchcžiwow ššōšdemu, nišchōn njēčo pošchcžiwow njemu njewi, runje kaž ma so tež pola tebe. Wón ššwoje dawki w prawym cžakju dawacše; wón ššebi žanych cžezškich njewi wōšmny njewi. Wón ššebi njēčo na njewšarštwow wāšchijach njewi — wšcho runje tak, kaž ma so pola tebe. Al ššwoje zyrkwiške pschidšchacše dopjelujesh wón kaž ty. Ty so na ššawnych Wōžich ššwōšbach wōšdželujesh, a Wōže ššłowo ššylšch, ale ty ššy tak malo kaž ššarisejški wot njeho w twōjej wutrobje ššwōšty, ty njewiš nišdy ššhutnosć cžiniš i tym wulšim ššwōšmny wōšcženjom, njewiš nišdy i ššlubiny wutroby nutnje so modliš. Ššenje njewi ššmny twjerdy ššōš twōjeje wutroby wōšchēšch, ššenje njewiš na twōjej wutrobje ššoniš: „wot njēč ššwōšemu ššōšnikewi pošchēšch. — Ale tajku ššōšinu naššoni tón žlonik. — Moji pošchēšch, Wōh pošhaj wam, so byšcže we wāšchich wutrobach to naššoniš. — Ššary, dawno ššmryšty ššchescžijan — wón bēšche došho duchowny a luby cžesch dūšchōšpāštyš, ras ššēdarja i luda ššylšch, kiž rēčesh wo tym, tak nišne a tola ššhutnje ma so i ššchescžijanstwom wšacž. Dom psch-

šchedjchi wón k swojej mandželiskej praji: „S nami dyrbi hinaf bycz, macze!“ Wón myšli na to paršchonste podacze Bohu. Njehašch tež ty, mój kšehesčijano, k twojej mandželiskej prajicz: „Wdy dyrbimy jawěšče tež hinaf je swojim kšehesčijanistwom šapoczecz!“ Hamjeń.

Dwórnishczowe mišionstwo.

„Dwórnishczowe mišionstwo“ je nowy wotdžěl snutskowneho mišionstwa. So bychy tónle nowy a nušny štuff kšehesčijaniskeje wumožazeje a wukhowazeje lubošče dokonjale, šu we wulkich městach towarštwa hromadže štupile, kotrež šo „pšhecželnižy mlodych holzow“ mjenuja. Ze nadeńdžejch we wšchittich wjetšich městach, tež w Lipsku a Draždžanach. Wone šo ja to staraja, šo njebychu šamopuczowaze holzy šawjedniam do rukow padnyle. Teho dla na dwórnishczu tajke kšehesčijanste „pšhecželnižy“ steja a na pšchijědžaze čahy čafaja, šo bychy mlodym holzam k pomozu bycz móhke, hdyž šo na nje tajki šty šawjednif powjěknje a je njeha f rukow pušchecicz. Ze „pšhecželnižy“, kotrež chzedža tym wobohim dušcham f tajkeho stracha wupomhacž, šu pošnacž na bělych narjemjenizach pšhes kotrež šo w drascze wušnamjenja. A hdy by šo šnano žana holza hnydom na tu „pšhecželnižu“ njedohladała, trjeba šo jenož dwórnishczoweho šastojnika woprašhecž, tam to šhoni. Wdy lubych Šserbow na tónle wažny štuff našcheho šnutskowneho mišionstwa fedžblivnych činimy, šo bychy šwoje džowki abo šlužomne holzy, hdyž dyrbja šnano šame do wulkeho města puczowacz a šu tež tajkim štracham wústajene, powucžile a je pokafale na te lube „pšhecželnižy“, kotrež we woprowazej šmilnej lubošči jim wukhowazu a wumožazu ruku poškieža. Šak nušne je, šo je šnutskowne mišionstwo šapoczalo tež na tym nowym poli dželacz, wo tym njech nam ščěhowaze powjěšče je štuffowanja Wnichowškeho dwórnishczoweho mišionstwa powjedaja.

Nowiny pišaja: Dvě holzy a jedyn knjes f Augsburgškeho čaha wuštupitej. Tón knjes kofr teje jeneje holzy nješe a šo žiwje f njej rozmołwuje. Druha holza k tej „pšhecželnižu“ f bělymaj ramjenizomaj pšchistupi a ju prošy, šo by jej pokafala, hdyž šo billety pšchedawaja. Na puczju tam wona tej „pšhecželnižu“ šhětije wupowjeda, šo je tón knjes halle na pošlednim šastanišczu prjedy Wnichowa do wosa pšchishol a šo je tej druhej holzy bjes pšhestacža rěčal, šo by tola tu škladnošč wužila w Wnichowje šebi džiwadło wobhladacz. Wón chzyšče po nju pšchincž a ju potom šašo do hoščenza domjescž; wšchako móhła wona na drubi džěn potom dale puczowacz, Šejna towaršchka njeběšče f woprědka chzyła do teho šwolicž, ale tón knjes ju pušchczil njeběšče a hdyž běšče f wosa won štupila, běšče hnydom jejny kofr wšal. Ša holza tej „pšhecželnižu“ tón por w dwórnishczowym hoščenzu pokafa. Šhětije ta „pšhecželniža“ žandarnej šjewi, šo by šebi teho pachola bliže wobhladal. Šako chzyšče tón k temu blidu pšchistupicz a tón wošebny pacholl šo na njeho dohlada, kofr pušchczi a měješče šo f prócha. Ša holza na tole wšchne f pašorow tuteho šawjednifa wumožena, kotraž běšče wšcha šastržena, šwoje wězy wša a dokelž čah hšchče wotjěl njeběšče, móžješče hšchče šobu dale jěčž. Šchto by f njej bylo, hdy by jej ta „pšhecželniža“ na pomoz njepšchishčala!?

Drubi pšchiklad: Šichi dwórnishczu steji knjes, kotryž žiwje f jenej holzu šo roščězuje. Šena pšhecželniža, kotraž je runje bjes šwontowneho wošnamjenja na šwojej drascze, šašlyšchi, šak ta holza praji: „Ša wšchak f žyła žaneho blaka njepytam; ja mam hižo blak a jenož na jenu šnatu čafam, kotraž jow w 5 hodž. pšchindže.“ Šolza šo k tej pšhecželnižu bliži, šchtož teho knjewa po šdacžu njepšcheli; tola wón je nušowany, wotštupicz; wón pak tu holzu wobkědžbujo šo do dwórnishczoweje čafarnje šhdy. Dokelž wón f porštami nekajke šnamješchka dawa, „pšhecželniža“ fedžbuje. A hlaj, tam pšchi woknje steji drubi, kotryž nuts hlada. Na to tón přeni se šale wundže. Ša „pšhecželniža“ tu holzu pod pšchitryčjom druheje „pšhecželnižu“ wotšaji a do pšdlanškeho hoščenza dže, hdyž woprawdže teju šchwarneju knjesow w žiwym roščěžowanju nadeńdže. „Pšhecželniža“ tu holzu wukhowa. W 5 hodž. ta šnata se šwojim nanom pšchindže, šo by tu holzu k pšhecželstwu dowjedła.

Šeczi pšchiklad: W 4 hodž. popołdnju knježna f čahom pšchijědže. Šichi durjach dwórnishczu steji knjes, kotryž jej hnydom f tymi šłowami napšhecžiwu štupi: „Džijče šo mnu; ja wječer šaplacžu a k temu štwu w dobrym hoščenzu.“ Duž „pšhecželniža“,

kotraž je to šlyšchala, do přědka štupi a praji: „Ša knježna šo mnu dže.“ Šwješelena ta naštržana knježna na tu „pšhecželnižu“ pohlada, rošhnewany pak tón šawjednif. Hižo w Šlawnje — ta knježna powjeda, kotraž je blak w Wnichowje šebi pšhes Nowiny wobštaracz dala — běšče ju knjes, jako běšče na čah čafala, wobčežowal. Duž wona tu „pšhecželnižu“ prošehšehšeh, šo by f njej šchla. Šo wona rad čzinješče a jej tež pšcheytš w domje ša dželaczekš wobštara, doniž njeběšče bydlenje namakala.

Wšchelake f bliska a f daloka.

— Š nakladom šerbškeho towarštwa ša šnutskowne mišionstwo je jako knižka wušchla: **Šnutskowne mišionstwo, jeho wotpohlad a džeto.** Wułožil Š. Šolcz, šarat w Budyšchinku. Šo je wošebity wotčyščez teho našawka, kotryž je šo pšched krotkim čžitarjam „Pomhaj Böh“ podal. Wěšče budže lubym Šserbam witana wěž, wažny nadawš šnutskowneho mišionstwa w knižy hromadže mčez, šo bychy šo po njej wobhonicž a rošwucžicz móhli, šchto chze našche šnutskowne mišionstwo a šchto naš do teho šwjateho štuffowanja čžeri. Šale knižka je ša tunju placžšnu w redakžiji „Šserbškich Nowinow“ a pšhes redaktora „Pomhaj Böh“ dostacz, a šerbšy pšhecželjo šnutskowneho mišionstwa njebudža šo wěšče komdžicz, tule knižku do šwojeho doma pšchijecž. Šichi škladnošč šwjedženjow šnutskowneho šo ta knižka teho runja rošdawa.

— Š wulkej radošču móžemy šjewicz, šo šu pšchihoty ša twar žyrtwje w Šhwacžizach tak daloko pokraczowale, šo budže šo, da-li Böh, našeto f twarom Božeho doma šapoczecz mōž. Nadžijomnje šo hšchče w běhu tuteho lěta wot konsistorštwa ša twar žyrtwje krajna kollekta pšchisholi. Našchi Šserbjo šu štajnje rad a šwólniwje dawali, hdyž proštwu f němskich štron našcheje Šakškeje dońdže; f čžim wjetškej radošču a woporniwosčju budža woni wěšče ša twar noweho Božeho doma mjes Šserbami šwoje dary dawacz. Böh tón knjes chzył twar se šwojej milošču požohnowacz, šo by šo lubym Šserbam w Šhwacžizach a wokolnych wšach jich dołholětně žadanje dopjelniło, šo bychy w šwojim Božim domje šrijedžijčczo šwojeho duchowneho žiwjenja měli, do kotrehož móža kōždu njedželu a šwjaty džěn njewotwišnje wot wjedra a hubjenych puczow čahnyčž, šo bychy Bohu lubemu knjewej šlužili.

— W šejmje pruškich šapōšlanzow běšče šańdžemu šobotu wulke wojowanje. Šednašče šo wo towarštwowy šakon, kotryž šebi wjchnošč pšhecžiwu powrōczajym wotpohladam šozialdemokratow žadašče. Wot šejma knježtow běšče šo tón šakon w myšli wjchnošč pšchishal, a nekto měješče šejm šapōšlanzow šo roščudžicz, hacž tón šakon placžiwosč dostanje. Bohužel pak je šo wón f 209 hložami pšhecžiwu 205 hložam šacžihnył. Šole wothložowanje je pšhes to pšchishlo, šo nazionalliberalna štrona šwojich šobustawow f krotym wobšamknjenjom nušowasche, pšhecžiwu temu šatonjej hložowacz, a šo kōždemu f wušamknjenjom je štrony hrožješče, kiž by chzył pšhecžiwu temule wufajej šo špjecicz. A woprawdže je wona tež jeneho šapōšlanza wušamknyla, kotryž je w šejmje ša tón šakon hložowal. Še pak to prawe a šdobne, šo štrona šwoje šobustawy takle čžiščczi a jim šwobodne roščudženje šjerje. Wošebje džiwno šo to šda, hdyž to šlyšchimy wo tak mjenowanej nazionalliberalnej štronje, kotraž po šwojim mjenje (liberalna) ša wšchu šwobodnošč ludu wuštupuje — a tola tym šwojim wšchu šwobodnošč w myšljenju šahacžuje. Najwjetšče wješele na tym šmēja, wě šo, šozialdemokratojo. Móžemy šo džiwacz, hdyž tuczi lěto a šhrōblišho wuštupuja?

— Šhěžor šo w bližšchim čžahu je šwojeho puczowanja wrōczi a potom šo wón do Ruškeje k wopštej ruškeho šhěžora poda.

— W šhromadžijnje kolonialneho towarštwa w Lipsku měješče pšched krotkim mišionški šuperintendenta Merenšty f Barlina pšchednošč wo „wažnošč evangelskeho mišionstwa w našchich kolonijach“. Wón wuloži, šo w šarym šwěčze (w Afrizy a Afšikej) 6000 mišionarow, 3500 wučerjow, lěkarjow, diafonišow w šlužbje mišionstwa štuffuje. Š afrikanškich čžornochow je hižo 9 milionow kšehesčijanow. Wón móžješče wuprajicz, šo dželo je žohnowanjom pokraczuje, a šo čži, kotryž šu šo wobrocžili, f wulkej krotosčju k šwojej nowej wěry steja. Škōncžnje wón na šajimawe wšchne wuškladowasche, šak mišionariojo šwoje dželo dokonjeja. Najprjedy šebi woni pšhes hladanje šhorych a šastaranje hubjenych dowěrjenje

ludzi dobudu a jim podawki i kichejszianskeho žiwjenja powjedajo po nęczim ewangelijon do wutrobew pschijesju.

— Dwojake wulke njesbože je bo w sańdženym tydženju na železnizy stalo. Zene na Kapelskim dwórniščežu, hdžež spěschny czah na wořobowyy czah je wšchēm wotmachom sjeđe a hdžež buchu 3 wořobyy hnydom morjene, 10 czežko franjennyh a lohtofranjeni 3. Druhe njesbože ita bo w Dansej na stazyji Gjentofte pola Kopenhagena, hdžež teho runja spěschny czah na wořobowyy czah sjeđe a pschi tym 22 ludži mori bjes tych, kiž buchu czežo abo lóžo franjeni. Wina wěcže pschede wšchēm w njewobhladnawosćzi železnich jastojnikow leži, kotřiž su spěschnemu czahaj dale jecz dali, runjež dyrbjachu wjedzeč, jo wořobowaj czahaj hiščeže w bližšimaj jastaniščežomaj na kolijach stejitaj. Dale pak bo temu wina dawa, so spinadla khetije došč czah njesastajichu. A tola bo pschezo k směrowanju luda pišče, so to nowe spinadla czah we wokomifnjenju jastaja. Njeje to sažo dopokasmo, so je wscha cžlowišta modrošč podarmo, hdyž Boža pomozna ruka ju njewodži?

— Evangeliske towařstwo sa Afriku je w horach Južneje Wambora krajimu kupilo. Tam móža bo wuřwobodženi schklowojo jako rólnizy sařydliež. To je jara hódny a nufny kichejszianski skutk. Pschetož hač dotal bo kichejszianske staty drje ja to starachu, so schklowojo kwoju kwoobodnosć dostachu. Ale sčto pomhašče jim tale kwoobodnosć, hdyž woni žaneho džela njemějachu a nje-wjedžachu, wot cžeho dyrbja bo sežiwicž? Duž je bo tež hušto stalo, so su bo wuřwobodženi schklowojo žami se kwojeje wole do kwojeho schklowištwa wrócžili, so njebychu trjebali hlodu wumrjecž. Sdyž pak bo tym wbohim ludžom i dobom pucž pokaze, kač móža bo i tymi kwojimi i cžescžu sežiwicž je jim tež wopravdže dopomhane.

— W žyrtwi kwojateho rowa w Jerusalemje bo putnikam jady želejneho wobhrodženja nop pokasuje, kotryž je pječža wot přenjeho cžlowjeka Hadama. Na žadanje twaršeho radžicžela Schika w Stuttgarče je wobhladništvo žyrtwje do teho swolilo, so by bo wobhrodženje wocžiniło a nop bo wědomostneho pschepntanja dla pschemeril. Pschi tym bo pokasa, so to i žyla žadyn kofčowyy nop njeje, ale so je wón i mořasa dželany a molowany. Esamo jedyn duchomny wobkrućzi, so tam ženje žadyn wopravdžity nop byl njeje. Cžeho dla dha bo potom wěryžym tónle nop pakasuje a bo praji, so je wot Hadama. Njeje to jebanje?

Historija rostorhaných knihow.

Wón wotendže do wojny.

W lěče 1854 běšče Napoleon IV. ruškemu khezorej wójnu pschijowjedzil. Franzowizy wojazy stejachu psched kasarmami a wuřměchowachu knihitupza, kotremuž běšče jedyn wojak nowy testament přjecž wšal. „Sa dyrbju bo tym waschim hlupoščam žmjecž, kotrež pječža w tych knihach steja“, praji tón wojak, „a hdyž paczerje spěwamy, dyrbju pschi kóždej paczeržy nowy žort cžinicž; to móžecže bo mojich towařšow prajšecž. A sčto dyrbi po žmjercži pschicž, je žama hlupošč.“

„Nó, duž wrócžecže mi moje knihe“, praji pschekupz.

„Wrócžicž? To mi na myšle njepšchindže. Sčtož mam, to wobkhowam. Wjšče teho budža mi te knihe wužitne, pschetož we wójnje pschezo papjery njesměju žebi trubku sapaleč, to su dobre řidibufny! A nětko budžecže směrom!“

Psched Sebastopolom.

Polk, w kotrymž tón wojak žlužecše, běšče wučahnył a wobdželi bo na próžach a strachotach woblehnenja Sebastopola. Žedyn dženi běšče na tym polku, so by straže won pólal. To běšče jara wažna wěz, pschetož roščudženje móžecše kóždy wokomif pschicž. Kanony bjes pschestacža hrimachu a na nařypach bo i wótrymy brónjemi bijachu. Nařch wojak bu hinasci a khotne myšle jeho napjelnicu. Pořlednu nóž, kotruž běšče hiščeže bjes stracha pschebył, běšče bo na kwojim lěhwje walal a bojošč běšče jeho wobjala. Wón dyrbjecše žebi na tamny podawf psched kasarmami myšlicž a na te žłowa teho pschekupza. Wón cžyjšče spacž — ale njemóžecše. Tón muž běšče jemu prajił: „Žalostne je, do rukow žiweho Boha padnyč.“ A tón wojak žebi we wulkej řtyřnosćzi praji: „Sdy bych ja nětko do tuteju rukow padnył.“

Ža myšl i nim kłodžecše, jako ranje kwoitascše, te małe rostorhane knihe, kotrež měšecše ja kwojeho řkóřžbnika, je kwojeho

wučoža wučecže. Kač bo wón džiwascše, hdyž wón na tych hišecže nětak řđeržanyh papjerach město hroženjow tež žłowa wodacža a troščta namafa: „To je jawěcže wěno a jara dořtojne žłowo, so Žesuf řhryřtuř do žwěta pschicšol je hřěšnikow řbóžnyh cžinicž.“ (1 Tim. 1, 15.) Sčtož do teho žyna wěri, tón ma to wěcžne žiwjenje.“ (San. 3, 31.) „Řbóžecže žem wšchitzy, kiž wy řpróžni a wobcžecženi řcže, ja cžyu wař wokšchemicž.“ (Math. 11, 28.) Že žłowa bo runje sa njeho hodžachu. Wón w nich wotmolwjenje na tón njeměr kwojeho kwoedomnja namafa. Wón řapocža bo modlicž, kač derje móžecše a dale w kwojatym piřmje cžitascše, doniž njepapřstachu, so bychu wojazy bo řestupali. Wón cžehnjecše njepšhecželej napšhecžiwio. Žo běšče krowawne řetkanje. Tón wojak bu trječeny, cžěžka rana jeho k žmjercži bliřko pschijecže a w tajřim řtrašče pschebu wón nětko njedžele. Že małe knihe buchu jemu řtajne žóřlo mozy. Wón běšče to jene, sčtož je nufne, namafał, wón běšče řhryřtuřa jako kwojeho řbóžnika řpóřnał. Sdyž běchu jeho i jeneho lazareta do drugeho pschijecšli, jeho řkóncžnje wřěžecže do Franzowškeje pschijecšechu, hdžež bu w řarřiřkim domje hladany.

Na žmjertnym ložu.

Že knihe, kotrež běchu jemu pucž k nježepam wotewrite, wostachu jeho troščt hač do pořledneho řdychnjeńcžka a pschi wšchěch kwojich wulkih bolosčach njepšchesta wón tym, kiž jeho wopřtachu, wo tym řbožu powjedacž, kotrež wón w žebi cžujecše wot teho cžařa, so běšče kwojeho řbóžnika namafał a wo tym měrje, kotryž běšče Wóh jemu řpocžil. Žeho tónž bórřy pschindže; w tym wokomifnjenju, jako wón wudycha, bo widomna radošč na jeho woblicžu kwočecšecše. — Wón kwojim řarřim rořtorhany nowy testament řawořtaji jako krařne řawořtajeřstwo, do kotrehož běšče wón napřal:

Dostal ... 1854 w kasarmach w ...

Řajpředy hanil, wuřměřchal, potom cžitak, wěril, so bu mi pucž pokasany k mojemu řbožu.

S. L. . . . .

wojak 3. kompagnije . . . . polka.

Něšto k rořpominanju.

Řobožny pařtyř by prajił: „Sdy žym ja řam a mój wučož je pořřny, potom je moja biblija moja jěđž a moje picže a tež mój towařš.“ A tónle pařtyř tón jenicžki njeje, kotryž je kwoje nařycenje a řpokojenje w kwojatym piřmje namafał, hdyž běšče tež řwonkownje nuja. W bitwje pola Waterlowa bu pořbožny wojak, kiž bu na žmjercž franjeny, wot kwojeho pschecžela wot bitwišcžca přjecž njeřeny a jako běchu jeho i řhribjetom k řchtomej řlehnyli, tón franjeny kwojeho pschecžela prošecšecše, so by jeho torniřt wocžinił a bibliju i njeho wučahnył. Wón praji: „Wu-cžitaj mi řchtucžku, přjedy hač kwojej wocži w žmjercži řańdželu!“ Žeho towařš jemu tu řchtucžku cžitascše: „Mój měr ja wam wořtaju, mój měr ja wam dawam, ja njedawam jako řwět dawa.“ Žač duřcha franjeneho wojaka řřjedža bjes lětažymy kulkami a wichorje horzeje bitwy tajři kwojaty měr wuřiwascše, so wón praji, přjedy hač w Žesufowymaj rukomaj wuřny: „Řaj, ja mam měr i Bohom, kiž je wjetřchi dyžli wšchitkón rořom, kiž moju duřchu wobarnuje psches Žesufa.“

* * *

Wyřkodořtožny biřkop Sailer w lěče 1807 kwojemu pschecželej piřascše: „Ža mam dženřa na kwojatkownicžy ři pschecža sa tebe a ja tych twojich — a i tym tež ja mnje: 1. pscheju tebi teho kwojateho ducha; 2. teho řameho kwojateho ducha; 3. hišecže juntrócž teho řameho kwojateho ducha. Njedžiwaj, ja lubich tebi ři pschecža a tola jenož jene sa tebe namafach. Ža žebi myřlu, hdyž řhryřtuř ničo lěpřecšeho dacž njemóžecše hač kwojeho ducha, potom tež kichejszian kichejszianej ničo lěpřecšeho pschecž njemóže hač tež teho ducha.“

* * *

Ři hořdže ja teho řareho cžlowjeka.

Nunje kač bu řhryřtuř i řřjomi hořdžemi na řchiz pschibity, tač řchizuj tež ty kwoju řamopascnosć i řřjomi hořdžemi. Přeni: řu Bože řařnje; druři: řhryřtuřowa hórka řmjercž! a řecži: wěcžna nuřa řelřkeho wohnja.